

Mollusca (měkkýši)

[kmen/phyllum: Mollusca; třída/class: Gastropoda, Bivalvia]

LUBOŠ BERAN, LUCIE JUŘIČKOVÁ & MICHAL HORSÁK

Kritické zhodnocení aktuálního stavu populací a ohroženosti jednotlivých druhů měkkýšů ČR je možné díky výsledkům více než 100 let trvajících podrobného faunistického výzkumu. Již v letech 1892-95 vzniklo souborné dílo „Měkkýši čeští“ (ULIČNÝ 1892-95), výchozí bod české malakologie. Na ně o půlstoletí později navazují „Prodromus českých měkkýšů“ (LOŽEK 1948) a „Klíč k určení československých měkkýšů“ (LOŽEK 1956), který se stal opět na dlouhou dobu základní malakologickou literaturou. Poslední seznam našich měkkýšů (JUŘIČKOVÁ *et al.* 2001) obsahuje celkem 237 druhů vodních a suchozemských měkkýšů, nalezených do té doby ve volné přírodě ČR. Novější přehled vodních měkkýšů publikoval v rámci rozsáhlejší práce BERANA (2002). Uvádí z ČR celkem 76 druhů vodních měkkýšů (50 plžů, 26 mlžů). V obou naposled zmíněných přehledech jsou zároveň uvedeny i červené seznamy, které již byly zpracovány s ohledem na nová kritéria vydaná IUCN (IUCN 1994). Díky pokračujícímu intenzivnímu výzkumu byly i od vydání těchto prací nalezeny nové druhy pro území ČR. Celkem tedy bylo v ČR doposud zjištěno 240 druhů volně žijících měkkýšů. Z toho 78 vodních (50 plžů a 28 mlžů) a 162 suchozemské druhy. Průběžně aktualizovaný seznam měkkýšů ČR je dostupný na internetové adrese (JUŘIČKOVÁ 2006). Pro účely této práce bylo s ohledem na nové poznatky nutné výše zmíněné a nedávno publikované červené seznamy aktualizovat a sjednotit.

Následující červený seznam měkkýšů obsahuje celkem 134 druhy, které tvoří 56 % naší malakofauny. U vodních měkkýšů jsou v následujících kategoriích 43 druhy, které tvoří více než polovinu naší vodní malakofauny. Mezi ohroženými vodními měkkýši jsou nejvíce zastoupeni obyvatelé mokřadních biotopů. Postiženy jsou především druhy vázané na různá vodní stanoviště v nivách větších nížinných řek. Zejména podélné regulace toků, zabraňující komunikaci se záplavovým územím, jsou velkým problémem. Ohroženy jsou jak druhy vázané na mokřady a drobnější vody (např. *Valvata macrostoma*, *Stagnicola occultus*, *Pisidium pseudosphaerium* a *P. globulare*), tak druhy přirozených větších stojatých vod jako jsou odstavená ramena a tůň. Jedním z těchto druhů je i celoevropsky ohrožený *Anisus vorticulus*. Odlišná je situace pro druhy vlastního toku. V průběhu posledních deseti let došlo ke zmírnění stupně znečištění větších nížinných řek. To se odrazilo v opětovném nárůstu početnosti některých druhů, např. *Viviparus viviparus* a *Sphaerium rivicola*. Poněkud pomaleji regenerují populace celoevropsky ohroženého mlže *Unio crassus*.

V případě suchozemských plžů byl do červeného seznamu zařazen 91 druh což je opět více než polovina naší suchozemské malakofauny. Podobně jako u vodních měkkýšů je mnoho ohrožených druhů vázáno na mokřadní stanoviště. Tyto druhy jsou často také ohroženy a chráněny celoevropsky. Příkladem jsou drobní plži *Vertigo angustior*, *V. geyeri* a *V. moulinsiana*, kteří jsou uvedeni v seznamu IUCN a zařazení do evropského projektu Natura 2000. Druhou silně ohroženou ekologickou sku-

pinu suchozemských plžů tvoří náročné lesní druhy. Silné antropogenní využívání lesních stanovišť způsobilo na většině míst výrazné ochuzení druhové diversity lesní malakofauny. Nejvíce jsou postiženy druhy vázané svým vývojem na padlé rozkládající se dřevo. Z ochrannářského pohledu jsou nejvýznamější druhy, které byly běžné v klimatickém holocenním optimu, tedy v době maximálního rozvoje lesa. Tyto druhy dnes přežívají většinou pouze ve fragmentovaných populacích, roztroušených po jednotlivých maloplošných chráněných územích (např. *Bulgarica cana* a *Macrogastera latestriata*). Vzhledem k tomu, že naprostá většina suchozemských druhů plžů vyžaduje vyšší obsah dostupného vápníku, má změna druhové skladby lesních porostů ve prospěch jehličnatých dřevin právě na tyto živočichy velmi negativní dopad. U měkkýšů otevřených stanovišť je největším problémem změna obhospodařování a postupné zarůstání těchto biotopů. Z toho důvodu se do následujícího seznamu dostávají i takové druhy, které osídlily území střední Evropy právě díky zemědělské činnosti člověka, jako jsou suchomilky *Helicella itala* nebo *Cernuella neglecta*.

Současné rozšíření, ekologické nároky a holocenní vývoj jsou u měkkýšů střední Evropy velmi dobře prostudovány, což má velký význam i pro ochranu přírody. S ohledem na tyto skutečnosti a fakt, že pokrývají celou škálu biotopů od vodních až po xerothermní stanoviště, se měkkýši stali jednou z hlavních bioindikačních skupin bezobratlých živočichů (LOŽEK 1981, 1988).

Nomenklatura byla převzata z prací JUŘIČKOVÉ *et al.* (2001) a BERANA (2002). U druhů, které neměly doposud český název, byly tyto názvy vytvořeny.

pro území ČR vymizely – regionally extinct in CR (RE)

Bithynia troschelii (Paasch, 1842) – bahňivka lužní [Gastropoda: Bithyniidae]

Myxas glutinosa (O. F. Müller, 1774) – pláštěnka sliznatá [Gastropoda: Lymnaeidae]

Theodoxus fluviatilis (Linné, 1758) – zubovec říční [Gastropoda: Neritidae]

kriticky ohrožený – critically endangered (CR)

Acicula parcelineata (Clessin, 1911) – jehlovka malinká [Gastropoda: Aciculidae]

Anisus septemgyratus (Rossmassler, 1835) – svinutec sedmitočný [Gastropoda: Planorbidae]

Anisus vorticulus (Troschel, 1834) – svinutec tenký [Gastropoda: Planorbidae]

Bithynia leachii (Sheppard, 1823) – bahňivka nadmutá [Gastropoda: Bithyniidae]

Candidula unifasciata (Poiret, 1801) – suchomilka bělavá [Gastropoda: Hygromiidae]

Candidula soosiana (J. Wagner, 1933) – suchomilka panonská [Gastropoda: Hygromiidae]

Cochlicopa nitens (M. von Gallenstein, 1848) – oblovka velká [Gastropoda: Cochlicopidae]

Cochlodina cerata opaviensis Brabenec et Mácha, 1960 – vřetenovka vosková [Gastropoda: Clausiliidae]

Gyraulus rosmaessleri (Auerswald, 1852) – kružník Rossmasslerův [Gastropoda: Planorbidae]

Helicopsis striata (O. F. Müller, 1774) – suchomilka rýhovaná [Gastropoda: Hygromiidae]

Macrogastera latestriata (A. Schmidt, 1857) – řasnatka žebernatá [Gastropoda: Clausiliidae]

Margaritifera margaritifera (Linné, 1758) – perlorodka říční [Bivalvia: Margaritiferidae]

Oxychilus mortilleti (L. Pfeiffer, 1859) – skelnatka horská [Gastropoda: Zonitidae]

Pisidium globulare Clessin, 1873 – hrachovka kulovitá [Bivalvia: Sphaeriidae]

Pisidium pseudosphaerium Favre, 1927 – hrachovka okružankovitá [Bivalvia: Sphaeriidae]

Pisidium tenuilineatum Stelfox, 1918 – hrachovka čárkovaná [Bivalvia: Sphaeriidae]

Pseudofusus varians (C. Pfeiffer, 1828) – vřetenec horský [Gastropoda: Clausiliidae]

Pupilla alpicola (Charpentier, 1837) – zrnovka aplská [Gastropoda: Pupillidae]

Stagnicola occultus (Jackiewicz, 1959) – blatenka severní [Gastropoda: Lymnaeidae]

Theodoxus danubialis (C. Pfeiffer, 1828) – zubovec dunajský [Gastropoda: Neritidae]
Truncatellina costulata (Nilsson, 1823) – drobníčka žebernatá [Gastropoda: Vertiginidae]
Valvata macrostoma Mörch, 1864 – točenka veleústá [Gastropoda: Valvatidae]
Vertigo geyeri Lindholm, 1925 – vrkoč Geyerův [Gastropoda: Vertiginidae]
Vertigo moulinsiana (Dupuy, 1849) – vrkoč bažinný [Gastropoda: Vertiginidae]
Vertigo ronnebyensis (Westerlund, 1871) – vrkoč nordický [Gastropoda: Vertiginidae]
Vestia gulo (E. A. Bielz, 1859) – vřetenatka hrubá [Gastropoda: Clausiliidae]

ohrožený – endangered (EN)

Alzoniella slovenica (Ložek et Brtek, 1964) – vývěrka slovenská [Gastropoda: Hydrobiidae]
Bulgarica cana (Held, 1836) – vřetenatka šedavá [Gastropoda: Clausiliidae]
Clausilia bidentata (Ström, 1765) – závornatka černavá [Gastropoda: Clausiliidae]
Cochlodina dubiosa corcontica Brabenec, 1967 – vřetenovka krkonošská [Gastropoda: Clausiliidae]
Gyraulus acronicus (Férussac, 1807) – kružník severní [Gastropoda: Planorbidae]
Daudebardia brevipes (Draparnaud, 1805) – sklovatka krátkonohá [Gastropoda: Daudebardiidae]
Eucobresia nivalis (Dumont et Mortillet, 1854) – slimáčnice lesní [Gastropoda: Vitrinidae]
Lithoglyphus naticoides (C. Pfeiffer, 1828) – kamolep říční [Gastropoda: Hydrobiidae]
Helicella itala (Linné, 1758) – suchomilka ladní [Gastropoda: Hygromiidae]
Chondrina avenacea (Bruguière, 1792) – ovsenka skalní [Gastropoda: Chondrinidae]
Macrogastrea badia (C. Pfeiffer, 1828) – řasnatka tmavá [Gastropoda: Clausiliidae]
Perpolita petronella (L. Pfeiffer, 1853) – blyštivka skleněná [Gastropoda: Zonitidae]
Petasina edentula (Draparnaud, 1805) – srstnatka bezzubá [Gastropoda: Hygromiidae]
Pisidium amnicum (O. F. Müller, 1774) – hrachovka říční [Bivalvia: Sphaeriidae]
Pisidium moitessierianum (Paladilhe, 1866) – hrachovka nepatrná [Bivalvia: Sphaeriidae]
Planorbis carinatus O. F. Müller, 1774 – terčovník kýlnatý [Gastropoda: Planorbidae]
Pseudanodonta complanata (Rossmässler, 1835) – škeble plochá [Bivalvia: Unionidae]
Sphaerium nucleus (Studer, 1820) – okružanka mokřadní [Bivalvia: Sphaeriidae]
Truncatellina claustralis (Gredler, 1856) – drobníčka jižní [Gastropoda: Vertiginidae]
Unio crassus Philipsson, 1788 – velevrub tupý [Bivalvia: Unionidae]
Vallonia enniensis (Gredler, 1856) – údolníček rýhovaný [Gastropoda: Valloniidae]
Vestia ranोजevici moravica (Brabenec, 1952) – vřetenatka moravská [Gastropoda: Clausiliidae]
Viviparus acerosus (Bourguignat, 1862) – bahenka uherská [Gastropoda: Viviparidae]
Vitrea transylvanica (Clessin, 1877) – skelníčka karpatská [Gastropoda: Zonitidae]
Zebrina detrita (O. F. Müller, 1774) – lačník stepní [Gastropoda: Enidae]

zranitelný – vulnerable (VU)

Aegopis verticillus (Lamarck, 1822) – zemoun sklaní [Gastropoda: Zonitidae]
Anisus spirorbis (Linné, 1758) – svinutec kruhovitý [Gastropoda: Planorbidae]
Anodonta cygnea (Linné, 1758) – škeble rybníčná [Bivalvia: Unionidae]
Aplexa hypnorum (Linné, 1758) – levotočka bažinná [Gastropoda: Physidae]
Balea perversa (Linné, 1758) – hrotice obrácená [Gastropoda: Clausiliidae]
Bielzia coerulans (M. Bielz, 1851) – modranka karpatská [Gastropoda: Limacidae]
Bulgarica nitidosa (Uličný, 1893) – vřetenatka lesklá [Gastropoda: Clausiliidae]
Bythinella austriaca (Frauenfeld, 1857) – praménka rakouská [Gastropoda: Hydrobiidae]
Clausilia cruciata (Studer, 1820) – závornatka křížatá [Gastropoda: Clausiliidae]

Cochlodina commutata (Rossmässler, 1836) – vřetenovka zaměněná [Gastropoda: Clausiliidae]
Cochlodina orthostoma (Menke, 1828) – vřetenovka rovnouústá [Gastropoda: Clausiliidae]
Discus perspectivus (M. von Mühlfeld, 1816) – vrásenka orlojovitá [Gastropoda: Discidae]
Euconulus praticola (Reinhardt, 1883) – kuželík tmavý [Gastropoda: Euconulidae]
Faustina faustina (Rossmässler, 1835) – skalnice lepá [Gastropoda: Hygromiidae]
Chondrina clienta (Westerlund, 1883) – ovsenka žebernatá [Gastropoda: Chondrinidae]
Chondrula tridens (O. F. Müller, 1774) – trojzubka stepní [Gastropoda: Enidae]
Itala ornata (Rossmässler, 1836) – zdobenka tečkovaná [Gastropoda: Clausiliidae]
Lehmannia macroflagellata Grossu et Lupu, 1962 – podkornatka karpatská [Gastropoda: Limacidae]
Lehmannia nyctelia (Bourguignat, 1861) – podkornatka jižní [Gastropoda: Limacidae]
Macrogastra tumida (Rossmässler, 1836) – řasnatka lesní [Gastropoda: Clausiliidae]
Orcula dolium (Draparnaud, 1801) – sudovka skalní [Gastropoda: Orculidae]
Platyla polita (Hartmann, 1840) – jehlovka hladká [Gastropoda: Aciculidae]
Pisidium hibernicum Westerlund, 1894 – hrachovka severní [Bivalvia: Sphaeriidae]
Pupilla sterrii (Voith, 1840) – zrnovka žebernatá [Gastropoda: Pupillidae]
Pupilla triplicata (Studer, 1820) – zrnovka trojzubá [Gastropoda: Pupillidae]
Pseudotrachia rubiginosa (Rossmässler, 1838) – vlahovka rezavá [Gastropoda: Hygromiidae]
Pyramidula pusilla (Vallot, 1801) – kuželovka skalní [Gastropoda: Pyramidulidae]
Ruthenica filograna (Rossmässler, 1836) – žebernatěnka drobná [Gastropoda: Clausiliidae]
Segmentina nitida (O. F. Müller, 1774) – lištovka lesklá [Gastropoda: Planorbidae]
Semilimax kotulae (Westerlund, 1883) – slimáčník horský [Gastropoda: Vitrinidae]
Stagnicola fuscus (C. Pfeiffer, 1821) – blatenka rybníčná [Gastropoda: Lymnaeidae]
Trichia villosula (Rossmässler, 1838) – srstnatka huňatá [Gastropoda: Hygromiidae]
Unio tumidus Philipsson, 1788 – velevrub nadmutý [Bivalvia: Unionidae]
Vertigo alpestris Alder, 1838 – vrkoč horský [Gastropoda: Vertiginidae]
Vertigo angustior Jeffreys, 1830 – vrkoč útlý [Gastropoda: Vertiginidae]
Vertigo anti-vertigo (Draparnaud, 1801) – vrkoč mnohozubý [Gastropoda: Vertiginidae]
Vestia turgida (Rossmässler, 1836) – vřetenatka nadmutá [Gastropoda: Clausiliidae]
Vitrea subrimata (Reinhardt, 1871) – skelníčka zjizvená [Gastropoda: Zonitidae]
Viviparus contectus (Millet, 1813) – bahenka živorodá [Gastropoda: Viviparidae]

téměř ohrožený – near threatened (NT)

Aegopinella epipelestoma (Fagot, 1879) – síťovka podhorská [Gastropoda: Zonitidae]
Aegopinella nitidula (Draparnaud, 1805) – síťovka lesklá [Gastropoda: Zonitidae]
Arion circumscriptus Johnston, 1828 – plzák žíhaný [Gastropoda: Arionidae]
Arion intermedius (Normand, 1852) – plzák nejmenší [Gastropoda: Arionidae]
Causa holosericea (Studer, 1820) – zuboústka sametová [Gastropoda: Hygromiidae]
Cepaea vindobonensis (A. Férussac, 1821) – páskovka žíhaná [Gastropoda: Helicidae]
Cernuella neglecta (Draparnaud, 1805) – suchomilka přehlížená [Gastropoda: Hygromiidae]
Clausilia parvula Férussac, 1807 – závornatka malá [Gastropoda: Clausiliidae]
Daudebardia rufa (Draparnaud, 1805) – sklovatka rudá [Gastropoda: Daudebardiidae]
Deroceras praecox Wiktor, 1966 – slimáček lesní [Gastropoda: Agriolimacidae]
Deroceras rodnae Grossu et Lupu, 1965 – slimáček světlý [Gastropoda: Agriolimacidae]
Deroceras turcicum (Simroth, 1894) – slimáček balkánský [Gastropoda: Agriolimacidae]
Discus ruderatus (A. Férussac, 1821) – vrásenka pomezní [Gastropoda: Discidae]

Ena montana (Draparnaud, 1801) – hladovka horská [Gastropoda: Enidae]
Granaria frumentum (Draparnaud, 1801) – žitovka obilná [Gastropoda: Chondrinidae]
Gyraulus laevis (Alder, 1838) – kružník hladký [Gastropoda: Planorbidae]
Helicodonta obvoluta (O. F. Müller, 1774) – trojlaločka pyskatá [Gastropoda: Hygromiidae]
Laciniaria plicata (Draparnaud, 1801) – vřetenatka mnohozubá [Gastropoda: Clausiliidae]
Musculium lacustre (O. F. Müller, 1774) – okrouhlice rybníčná [Bivalvia: Sphaeriidae]
Macrogastera plicatula (Draparnaud, 1801) – řasnatka lesní [Gastropoda: Clausiliidae]
Macrogastera ventricosa (Draparnaud, 1801) – řasnatka břichatá [Gastropoda: Clausiliidae]
Monachoides vicinus (Rossmässler, 1842) – vlahovka karpatská [Gastropoda: Hygromiidae]
Oxychilus depressus (Sterki, 1880) – skelnatka stlačená [Gastropoda: Zonitidae]
Oxyloma elegans (Risso, 1826) – jantarka pobřežní [Gastropoda: Succineidae]
Oxychilus glaber (Rossmässler, 1835) – skelnatka hladká [Gastropoda: Zonitidae]
Oxychilus inopinatus (Uličný, 1887) – skelnatka zemní [Gastropoda: Zonitidae]
Physa fontinalis (Linné, 1758) – levatka říční [Gastropoda: Physidae]
Petasia unidentata (Draparnaud, 1805) – srstnatka jednozubá [Gastropoda: Hygromiidae]
Perforatella bidentata (Gmelin, 1791) – dvojzubka lužní [Gastropoda: Hygromiidae]
Pisidium milium Held, 1836 – hrachovka prosná [Bivalvia: Sphaeriidae]
Pisidium obtusale (Lamarck, 1818) – hrachovka tupá [Bivalvia: Sphaeriidae]
Pisidium supinum A. Schmidt, 1851 – hrachovka obrácená [Bivalvia: Sphaeriidae]
Plicuteria lubomirskii (Šlósarskii, 1881) – srstnatka karpatská [Gastropoda: Hygromiidae]
Radix ampla (Hartmann, 1821) – uchatka široká [Gastropoda: Lymnaeidae]
Sphaerium rivicola (Lamarck, 1818) – okružanka říční [Bivalvia: Sphaeriidae]
Sphyradium doliolum (Bruguière, 1792) – sudovka žebernatá [Gastropoda: Orculidae]
Tandonia rustica (Millet, 1843) – plžice vroubená [Gastropoda: Milacidae]
Vertigo pusilla O. F. Müller, 1774 – vrkoč lesní [Gastropoda: Vertiginidae]
Vertigo substriata (Jeffreys, 1833) – vrkoč rýhovaný [Gastropoda: Vertiginidae]
Vitrea diaphana (Studer, 1820) – skelnička průzračná [Gastropoda: Clausiliidae]
Viviparus viviparus (Linné, 1758) – bahenka pruhovaná [Gastropoda: Viviparidae]

The critical assessment of the topical situation of populations and degree of endangerment of particular species of molluscs in the Czech Republic is possible thanks to results of detailed research of the fauna lasting for a period of over 100 years. As soon as in years 1892–95 a comprehensive work “Czech molluscs” (ULIČNÝ 1892–95) appeared, which served as a starting point of Czech malacology. About fifty years later, the works “Prodrome of Czech molluscs” (LOŽEK 1948) and “Key to identification of Czechoslovak molluscs” (Ložek 1956) were published, which served as principal malacological literature for a long period again. The last list of our molluscs (JUŘIČKOVÁ *et al.* 2001) includes total of 237 aquatic and terrestrial molluscs found till that time in wild in the Czech Republic. A more recent outline of aquatic molluscs was published within the scope of a more extensive work by BERAN (2002). He reports total of 76 species of aquatic molluscs from the Czech Republic (50 species of Gastropoda and 26 species of Bivalvia). In the last two reviews quoted above, there are also Red Data Lists, which were already compiled with respect to new criteria issued by IUCN. Thanks to continuing intensive research, species new to the Czech Republic were discovered since the time of publishing the works specified above. Thus, total of 240 species living in wild were reported from the Czech Republic up to the present time. These are 78 aquatic species (50 species of Gastropoda and 28 species of Bivalvia) and 162 terrestrial species. The continuously updated list of Czech Republic molluscs is available at: JUŘIČKOVÁ (2006). For purposes of the present work, the above mentioned and recently published red lists were necessarily updated and unified with respect to the new discoveries. The Red Data List presented below includes 134 species,

which form 56% of our malacofauna. In the case of aquatic molluscs, 43 species were included into particular categories, which form more than half our aquatic malacofauna. The endangered aquatic molluscs are mostly inhabitants of wetland biotopes. Particularly species associated with different aquatic habitats in floodplains of larger lowland rivers are considerably involved. Mainly longitudinal regulations of watercourses preventing the communication with floodplain areas present big problems. Species associated with wetlands and smaller water bodies (e.g. *Valvata macrostoma*, *Stagnicola occultus*, *Pisidium pseudosphaerium* and *P. globulare*) as well as species of natural larger stagnant water bodies, such as dead branches and pools are endangered. One of these species is also the *Anisus vorticulus*, which is endangered throughout Europe. The situation of species of streams themselves is different. In the course of the last decade, the degree of pollution of larger lowland rivers was moderated. This resulted in a new growth of the abundance of certain species, as e.g. *Viviparus viviparus* and *Sphaerium rivicola*. The regeneration of the population of the species *Unio crassus* endangered throughout Europe is rather slower. In the case of terrestrial molluscs, 91 species were included into the Red Data List, which is also more than half our terrestrial malacofauna. Similarly as in aquatic molluscs, many endangered species are associated with wetland habitats. These species are frequently also endangered and protected throughout Europe. Examples are small molluscs *Vertigo angustior* *V. geyeri* and *V. moulinsiana*, which were included into the IUCN list and European project Natura 2000. The second strongly endangered ecological group of terrestrial molluscs are forest species that have considerable requirements. The strong anthropogenic utilization of forest habitats mostly resulted in a considerable depletion of the species diversity of the forest malacofauna. Species, whose development is associated with lying decomposing wood, are the most involved ones. From the nature conservation standpoint, those species are most important that were common under optimum holocene conditions i.e. in the period of the maximum forest development. These species currently survive mostly only in fragmented populations scattered in particular small protected areas (e.g. *Bulgarica cana* and *Macrogastrea latestriata*). A great majority of terrestrial species of molluscs needs high contents of available calcium and thus, changes in the structure of species of forest stands in favour of coniferous species exerted negative impacts just on these animals. In molluscs of open habitats, the largest problem comes from changes of management and stepwise covering of these biotopes. Due to this, species that inhabited Central Europe thanks to the human agricultural activity, such as *Helicella itala* or *Cermeuella neglecta*, were included into the list presented below.